

TEZAU LITURGIC

9 Iunie

SF. IUSTIN POPOVICI

**VIATA
SF. IERARH
CHIRIL,
ARHIEPISCOPUL
ALEXANDRIEI**

BELGRAD, 1974

Архимандрит ЈУСТИН Поповић ЖИТИЈА СВЕТИХ

9. ЈУНИ

**ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ОЦА НАШЕГ
КИРИЛА, архиепископа александријског**

Велики учитељ црквени, свети Кирил Александријски беше родом из Александрије, од родитеља правоверних и племићског порекла, сестрић Теофила, патријарха александријског.[1] Васпитање Кирил доби изврсно: у непрекидном стицању мудрости и у страху Божјем; он до савршенства изучи грчку и римску световну мудрост, а и духовну мудрост одлично изучи, непрестано изучавајући Божанска Писма. Ујак његов, патријарх Теофил, видећи у њему велике способности и целомудрени живот, уврсти га у свој клир, поставивши младог Кирила за архиђакона. И би свети Кирил као миомирисан крин, посађен у црквеном врту, цветајући непорочном чистотом и умирисујући Цркву Христову богомудрим учењем. А би он и ученик преподобног Исидора Пелусиота.

По смрти Теофила блажени Кирил би од свију једногласно изабран за патријарха. Поставши патријарх,[2] он одмах истера из града јеретике

новацијане, који беху слични фарисејима, јер се грађаху праведни пред људима, и тврђаху за себе да су чисти и далеко од свакога греха, и ношаху бело одело као знак свога тобож непорочног живота, и учаху да човека, који је после крштења пао у смртни грех, не треба примати натраг у Цркву. Нема, тврђаху они, опроштаја смртноме греху такога човека, осим да се такав човек поново крсти.

Ова јерес води порекло од Новацијана, који за царовања Декијева[3] беше презвитер у Риму и жељаше да постане папа после смрти за Христа убијеног свештеномученика папе Фабијана.[4] Али он не успе у томе, пошто блажени Корнилије би изабран за папу.[5] Завидећи Корнилију, Новацијан се срђаше на њега и беше му противник у свему. У то време бејаше велико гоњење незнабожаца на хришћане, и многи од хришћана, уплашивши се свирепих мучења, принесоше жртве идолима; а затим, долазећи с покајањем, они исповедаху грехе своје са сузама. Видећи покајање њихово, свети папа Корнилије примаше их понова у свету Цркву, као што и Христос прими горко плачућег Петра. Међутим, презвитер Новацијан се противљаше папи, тврдећи да у Цркви Христовој не треба да се налазе они који се Христа одрекоше и демонима жртву принесоше.

При томе он хуљаше на светог папу, називајући га заједничарем идолопоклоника. Онда сам прекину општење са њим и, нашавши себи неке једномишљенике, начини се другим папом у Риму. Тако пониче јерес новацијана.

Од тада се новацијанска јерес стаде ширити свуда, па дође и до Александрије, и продужи постојати тамо све до доба светог Кирила. Ту новацијани умножише противна православљу деловања: они понова крштаваху оне који из православља приступаху њима, не допуштаху други брак, и друга неразумна новачења беху у њима. - Ове дакле јеретике, заједно са епископом њиховим Теопемптом, свети Кирил протера из Александрије у самом почетку свога патријарховања.

Затим се свети Кирил наоружа и против нечистих духова, да их истера из обиталишта њихових. Јер недалеко од Александрије налазило се једно насеље, звано Коноп, а близу њега друго место, звано Манутин. Тамо се налажаше стародревно идолиште и обиталиште демона. То место беше страшно, пошто тамо живљаху многи нечисти дуси. Још и патријарх Теофил, док беше у животу, желео је да то место очисти од демона и да га освети за славословљење Бога. Али, заузет другим пословима, он не успе да намеру своју приведе у дело. Свети Кирил пак,

наследник Теофилов на александријском престолу, реши се да то учини, па се усрдно мољаше Богу да му подари вишњу помоћ и силу за победу и прогнање нечистих духова из Манутина. И јави се светом Кирилу у виђењу анђео Господњи, налажући му да у Манутин пренесе чесне мошти светих мученика Кира и Јована, да би прогнао демонску силу одатле. Свети Кирил то учини убрзо: пренесе мошти светих у Манутин, и подиже тамо цркву у име њихово. И нечисти дуси одмах бише прогнани одатле, и то место постаде извор исцељења од моштију мученичких.

Прогнавши на тај начин невидљиве демоне из предграђа Александрије, свети Кирил се много стараше да и сам град потпуно очисти од видљивих демона, какви беху христоненавидници Јевреји, којих издавна беше врло много у Александрији. Јер још од дана Александра Великог и од оснивања Александрије тамо се доселише Јевреји, и временом се намножише у велико племе. Силно ненавидећи Христа и христоимене људе, они тајно и јавно чињаху хришћанима сваковрсне пакости и непријатности. Рђави и шткодљиви беху за град гореспоменути јеретици новацијани, но несравњено гори и шткодљивији беху ови непријатељи - Јевреји, јер они не само изазиваху

свађе и смутње у граду, него и многобројна убиства и крвопролића приређиваху. Призвавши к себи старешине јеврејских синагога,[6] светитељ Божји саветоваше им да свој народ обуздају и одврате од сличних злочина. Али они не само не послушаше светитељев савет, него загазише у још већи злочин.

У граду беше велика и прекрасна црква; звана Александровом, пошто је беше подигао епископ Александар.[7] Једнога дана Јевреји се договорише, и наоружаше се као да ће у рат. И кад се спусти ноћ, они се растрчаше по улицама градским, вичући на сав глас: Александрова црква гори! Чувши то, хришћани стадоше излетати из својих домова и трчати да гасе пожар у својој цркви. И који год хришћани излажаху из својих домова, бездушни Јевреји их одмах изненада убијаху или мачевима, или копљима, или ножевима, или нечим другим. И те ноћи би убијено мноштво хришћана.

Кад свану дан, сазнаде за тај покољ свјатјејши патријарх Кирил, и силна га жалост обузе. И захтеваше светитељ да се изведу на суд Јевреји - коловође покоља. Али градоначелник Орест, иако хришћанин по вери, помагаше Јеврејима штитећи убице, јер беше непријатељски расположен према светом

патријарху. Тада се сам свети Кирил са мноштвом хришћана упути к јеврејском зборишту, истера из града све Јевреје, куће им поруши и синагогу запали. А градоначелник, пламтећи гневом на светитеља, стаде злостављати његове сроднике, као и друге угледне грађане који беху на страни патријарха. Тако он на тргу обнажи и непоштедно би честитог човека, Јеракса граматика (= научњака). И изроди се велика несугласица између градоначелника и патријарха. Јер свјатјејши патријарх штићаше хришћане, а градоначелник помагаше Јевреје. И сваки од њих писаше цару Теодосију Млађем[8] све дотле, док од цара не стиже наређење, којим се забрањује Јеврејима да живе у граду.

У то време на улицама града често су избијале побуне и метежи, у којима су понекад страдали и невини људи. У Александрији живљаше једна девојка по имену Ипатија, кћи философа Теона. Она беше побожна и врлинска, чувена по животу и мудрости, и провођаше дане своје у девичанској чистоти и непорочности. А философији би научена од оца свог Теона још у младости својој, и толики успех показа у философији, да је превазилазила све живе философе тога доба, као што тврде за њу епископ птолемаидски Сисиније и Суида,

величајући је многим похвалама. Она се не хте ни удавати, да би се несметано бавила философијом и књигом, а нарочито да би из љубави према Христу чувала своје девичанство. И у Александрију се са свих страна стицаху љубитељи философије, да виде премудру децу Ипатију и чују њене мудре речи. И беше она многима учитељица. Њу поштоваху све духовне и световне власти, и сав народ, и у многome се држаху њених мудрих савета. Желећи да измири патријарха и градоначелника, она одлажаше к обојици са кротошћу и смирењем, и мудрим речима приволеваше их на измирење. Свјатјејши патријарх и сам тражаше прилику да се измири са градоначелником, али овај, зле нарави, није хтео ни да чује за измирење. Једном када се Ипатија однекуда враћаше колима својој кући, миромрзиви побуњеници је нападоше, па, извукавши је из кола, подераше јој хаљине и на мртво избише. Али се њихова звероподобна јарост не заустави на томе, него се они острвише и на мртво тело њено: исекоше га на комаде, па спалише на месту званом Кинарон. - Када житељи града сазнадоше за то, сви силно жаљаху Ипатију, нарочито љубитељи науке.

Међутим глас о метежу и догађајима у Александрији допре до монаха на Нитријској

Гори.[9] То им испуни душу ревношћу, те се сабраше око пет стотина њих, оставише пустињу и дођоше у град са жељом да заштите патријарха. Догоди се да монаси сретоше негде градоначелника који је ишао на колима. И стадоше викати на њега корећи га и ружећи га, и називајући га јелином и идолопоклоником, јер је раније припадао јелинској вери,[10] и тек недавно беше примио крштење у Цариграду. Један од монаха баци се каменом на епарха и удари га по глави. Када се на запомагање градоначелникових слугу слеже много народа, монаси се удаљише од градоначелника, а слуге његове ухватише једнога монаха, по имену Амонија. Градоначелник пак, мислећи да је патријарх наговорио монахе против њега, силно се разгневи и стави Амонија усред града на жестоке муке, у којима овај и умре. Сазнавши за то, свјатјејши патријарх силно паћаше духом, па посла те донеше мучениково тело, и он га чесно погребе.

Јевреји пак, протерани из града, начинише себи позориште и игралиште; па да би се наругали Христу и увредили хришћане, они направише дугачак крст, ухватише једног хришћанског дечка и нага распеше на крст. Али га за крст не приковаше клинцима, већ привезаше конопцима. И дуго му се ругаху,

смејући му се и пљујући га. Затим га дотле бише док дечко не умре на крсту. И тако мученик Христов постаде подражатељ Христових страдања.

Сазнавши за овај нови злочин Јевреја, свети Кирил писмом извести о њему подробно цара. Од цара, иако не брзо, ипак стиже праведно наређење. Према том наређењу, коловође овог јеврејског злочина бише кажњене, и епарх уклоњен са дужности. А светитељ Христов Кирил, пошто уклони смутње, злобе и непријатељства људска, на миру пасаше поверено му словесно стадо Христових оваца.

Но пошто се у Александрији утишаше описане смутње, потом настаде у целом поднебесју још већа пометња од Несторијеве јереси, и светом Кирилу је требало да покаже још већи подвиг. Јер у Цариградској цркви после кончине патријарха Сисинија,[11] који беше прејемник Атика,[12] на патријаршијски престо би подигнут Несторије,[13] доведен из Антиохије, човек, како се мислило, добар по животу и вери, али унутра потајни јеретик Он је сејао међу вернима семе јеретичког учења, као кукољ по пшеници, спочетка не сам лично него преко својих једномишљеника. А јерес његова беше хула на Христа Бога и на Пречисту Дјеву Богородицу, јер он бедник тврђаше ово: од Дјеве

Марије родио се прост човек Христос, а не Бог, пошто утроба женска није могла родити Бога већ само човека; Бог Логос се сјединио са човеком Исусом од тренутка зачећа само благодаћу и обитавао у њему као у храму; стога Дјева Марија није Богородица већ Христородица.

Ову Несторијеву јерес ширили су по народу две његове присталице: епископ Доротеј и презвитер Анастасије, које он беше довео са собом из Антиохије. Једнога празника, говорећи поуку народу у саборној цркви цариградској, епископ Доротеј громко повика: Ко Марију назива Богородицом, нека је анатема! - Чувши то, народ се узбуни, и одмах настаде негодовање и метеж у цркви. И то би на велику саблазан вернима. Исто тако и презвитер Анастасије говораше народу: Нека нико не назива Марију Богородицом; Марија је била људско биће женског пола, а од тела човечијег како се може родити Бог?

А када поводом тога би упитан сам Несторије, он стаде јавно испољавати своје безумље, и изригну отров својих хуљења на Христа Бога и на Пречисту Матер Његову. Ја не могу, говораше он, називати Богом онога коме, зачетом у утроби жене, бројаху дане и месеце док се не наврши време да буде рођен; нити ћу

назвати Богородицом жену која је родила телесног човека, једне природе са собом.

И настадоше у народу распре и свађе: једни се супроћаху јереси и не жељаху да опште са Несторијем, а други се саблажњаваху јеретичким умовањем и примаху зловерје јеретика. Та јерес узруја не само Цариград, него и све крајеве земље, јер зловерни Несторије са својим једномишљеницима написа многе књиге у заштиту свог јеретичког учења, и разасла их у околне градове, и у најудаљеније земље, и у пустиње к монасима. Тиме он изазва такав раздор међу хришћанима, какав раније беше изазвао зловерни Арије, који ризу Христову подера:[14] јер многи од духовенства и световњака пођоше за Несторијем, као што су раније многи ишли за Аријем.

Патријарх александријски свети Кирил, сазнавши за јеретичко учење Несторијево и за успехе његове проповеди, душа га веома заболе и, као верни слуга и добар војник Христа Бога и Пречисте Матере Божје, он се наоружа против непријатеља Христовог и чврсто стаде за поштовање Бога и Пресвете Богородице. И показа да је истински пастир оваца Христових, који будно бди над својим стадом и бори се са вуком. Најпре свети Кирил љубазно писа Несторију, саветујући му да престане са таквим

потхватом, и да доброверјем исправи оно што је зловерјем искварио.[15] Затим, видећи да се Несторије не поправља, он му написа строгу посланицу, изобличавајући његову заблуду. Свети Кирил исто тако писа и клиру цариградске цркве и царском двору,[16] да се не даду саблазнити Несторијевим учењем. После тога он упути посланицу папи старога Рима Целестину[17] и осталим патријарсима,[18] извештавајући их о јереси Несторијевој, и предлажући им и молећи их да саветују Несторију да се покаје. Поред тога, он упути писма свима епископима и властима разних земаља и градова, да се чувају од Несторијеве јереси. Чувши да је ова јерес и многе пустиножитеље захватила, он и њима писа, објашњавајући им душегубну штету ове јереси и одвраћајући их од прелашћивања њоме. Једном речју, свети Кирил не престаде викати на овога вука, док га сасвим не одагна од Христовог стада.

Међутим, Несторије се не само од Кирилових посланица не исправљаше, него у још горе ствари срљаше, јер стаде на муке стављати оне од духовенства и монаха који му се супроћаху и не пристајаху на његову јерес. Уједно с тим он се гневљаше и беснијаше на светог Кирила, гордећи се веома; иако сам јеретик, он светог

Кирила називаше јеретиком. Он измисли и многе лажне и одвратне клевете против светог и праведног угодника Божјег, и шираше их по народу, хулећи и бешчестећи име Кирилово. Но светитељ александријски не обраћаше никакву пажњу на те клевете, већ се једино стараше о спасењу самог Несторија, као и осталих душа људских, и о очишћењу Цркве од јереси.

Но и поред такве делатности светог Кирила, несторијанска јерес с дана на дан растијаше и шираше се; па и многи епископи заразише се овим душегубним учењем јеретичким и постадоше Несторијеве присталице. Међу осталима, Несторију указа извесну подршку патријарх антиохијски Јован,[19] који, иако не одобраваше Несторијево учење, ипак моли Кирила да не придаје нарочиту важност Несторијевим речима. Но, то није могло угасити пожар који беше узео маха. Стога је било неопходно да се, ради истребљења из Цркве тако великог зла, сазове Васељенски сабор. Сазивање Сабора подједнако су желели и противници и присталице Несторијеве, јер је свака страна рачунала да ће на Сабору њено учење победити. И сам цар Теодосије Млађи, видећи да је велики раздор узео маха у Цркви, пристаде на сазивање Васељенског сабора. Одредивши малоазијски град Ефес за место где ће одржати Сабор, цар

позва све митрополите и епископе царевине да се о Педесетници 431. године саберу у Ефес. При томе цар одреди комита[20] Кандидијана за свога изасланика на Сабору.

Несторије, праћен шеснаесторицом епископа, допутова у Ефес убрзо после Ускрса; а пред сам празник Педесетнице стиже свети Кирил на челу педесет египатских епископа. Око четрдесет епископа дође из околних градова малоазијских. Папа Целестин, не могући због болести и старости сам да путује на Сабор, посла као своје изасланике два епископа и једног презвитера са наредбом да се држе светог Кирила. На Сабор допутова око двеста епископа. Но Јован антиохијски и други сиријски епископи, који су у већини били на страни Несторија, не долажаху. Епископи који су дошли на Сабор узалуд су их чекали до 21. јуна, и онда отпочеше заседања, 21. јуна 431. године. Због предности свога престола, свети Кирило постаде председник Сабора, при чему као сапредседници њему бише одређени Јувеналије јерусалимски[21] и Мемнон ефески. Но зловерни Несторије пројави противљење састављеном Сабору и не појављиваше се на њему под изговором да ће чекати долазак Јована антиохијског и сиријских епископа. Оци Сабора га трипут позиваше да дође на Сабор, али он

упорно одбијаше. Тада Оци приступише испитивању Несторијевих списа. И пошто их пажљиво испиташе, Оци их осудише као јеретичке. Свети Кирил поднесе Сабору своја писма Несторију и другим лицима, у којима је изобличавао безбожно умовање јеретика; а поднесе и одлуке помесног сабора, одржаног пре тога у Александрији. Оци Сабора се сагласише са учењем светог мужа, признавши га православним и богомудрим, и одобрише одлуке помесног сабора александријског.

Међутим, у Ефес стиже Јован антиохијски са сиријским епископима. Сазнавши за ток рада у Сабору, он, у заштиту Несторија, састави посебни сабор, на коме учествоваше Несторије и све његове присталице. Комит Кандидијан, заражен јересју, указа помоћ томе безаконем сабору, и на њему свети Кирил би неправедно оптужен за јерес аполинаријевску, која одриче Христу истинску човечанску природу, и тврди да Христос нема човечанску душу већ уместо ње има Божанство. Клевећући лажно светитеља Божјег, и оптужујући га неправедно, присталице Несторијеве се стараху да цара придобију на своју страну. За прво време они успеше у томе. Цар поверова њиховим клеветам и нареди да се свети Кирил, заједно са блаженим Мемноном, епископом ефеским, баци у тамницу. Али потом,

пошто цар понова испита целу ствар, он увиде да је праведни Кирил невин, и да су Кирилови противници лажно и злобно оклеветали Кирила, па васпостави храброг светитеља и његовог присталицу Мемнона у њиховим дужностима, величајући Кирилово трпљење и кротост; а за јеретике нареди да их обуздају.

Тако, свети Кирил понова стаде на чело светих отаца, сабраних у Ефесу ради рассмотрења Несторијевих умовања. И на том Сабору свети оци исповедише и утврдише стари догмат православне вере: да је Господ наш Исус Христос, који се оваплотио од Пречисте Дјеве Марије, истинити Бог, и да је Пречиста Дјева Марија, која је Њега родила, истинита Богородица.

Када ова одредба Сабора би објављена народу, велика радост настаде међу хришћанима, и сви грађани града Ефеса слављенички клицаху, не као некада: "Велика је Дијана Ефеска!" (ср. Д. А. 19, 23 - 29), него сасвим другачије: "Велика је Пречиста Дјева Марија Богородица!"

На Сабору Несторије би осуђен као јеретик и богохулник; и не само би лишен свога чина, него и од Цркве Христове одлучен, и вечноме проклетству предат. Овој саборској одлуци придружи се потом и Јован антиохијски са

сиријским епископима. Цар пак посла Несторија у прогонство у најудаљенију покрајину, која се звала Оасим. Ту он умре страшном смрћу, јер остајући у јеретичком упорству без покајања, њему за живота би од црва изеден богохулни језик његов.

Колико пак Божјој Матери беше мрско Несторијево хуљење јеретичко, сведочи догађај о коме казује преподобни Јован у својој књизи "Луг духовни".[22] Једном, пише он, ми дођосмо к презвитеру Коломанске лавре[23] ави Киријаку. И он нам исприча ово: Једнога дана ја видех у сну где пред вратима моје келије стоји светозарна, прекрасна Дјева, у порфиру обучена, и са њом два световидна човека. И ја распознадох да је то Владичица наша, Пречиста Дјева Богородица, а два човека с њом - свети Јован Крститељ и свети Јован Богослов. И одмах изиђох из своје келије и, поклонивши се, молих је да уђе унутра и благослови моју келију, али она не хтеде. Но ја Је дуго молих, и говорих: Нека слуга Твој, о Владичице! не отиде од Тебе унижен и посрамљен! - И многе друге молбе ја Јој упутих. А она, видећи моје усрдно мољење одговори ми: Ти имаш у својој келији непријатеља мог, - како онда можеш желети да уђем у њу? - Рекавши то, Она оде. А ја, пробудивши се, стадох туговати и плакати. И

размишљах у себи, да нисам што у мислима својим сагрешио Пречистој Дјеви, јер у мојој келији не беше никог другог осим мене. Испитавши себе подробно и најбрижљивије, ја не нађох ништа чиме сам Јој сагрешно. Но видећи да ме силна туга мори, ја узех једну књигу, да бих сс мало разонодио читајући је. То беше књига блаженог презвитера јерусалимског Исихија,[24] коју бејаш потражио од њега за извесно време. Прочитавши књигу, ја на крају ње нађох две беседе зловерног, и тако дознадох који је то непријатељ Пресвете Владичице наше Богородице био у мојој келији. Тада се дигох и однесох књигу ономе што ми је беше дао, и рекох му: Узми своју књигу, брате; од ње сам имао више штете него користи. - А он ме упита, чиме ми је то његова књига нанела више штете него користи. Ја му онда испричах виђење које ми се догодило. А он, испунивши се божанствене ревности, исече из књиге оне две Несторијеве беседе и сажеже их у ватри, говорећи: Нека не остане у мојој келији непријатељ Владичице наше - Богородице и Приснодјеве Марије.

Не треба исто тако прећутати и то, како је светитељ Христов Кирил, толико велики угодник Божји, при тако великој светости својој, ипак имао у себи нешто ружно и супротно богоугодништву, - да бисмо видели и чудесно

исправљење његово. Он је без разлога био гневан на светог Јована Златоуста, светитељ на светитеља. Но то не треба да нас чуди, јер су и светитељи, као људи, подложни људским слабостима. Једино је Бог у свему савршен, а од људи нико не може бити савршен сам по себи, сем ако не прими од пуноће Христове. Свети Кирил гневљаше се на светог Јована Златоуста не само док овај беше у животу, него га и после кончине његове не хтеђаше помињати међу светима. Но овај гнев светог Кирила беше не из рђавости него из незнања. Јер је он, с једне стране од свога ујака патријарха Теофила, а с друге - од других непријатеља Златоустових, слушао много неоснованих клевета против овог васељенског светила, и по безазлености својој веровао лажи као истини. Јер је писано: Безазлени верује свакој речи (Прич. 14, 15). Патријарх цариградски Атик, који је живео пре Несторија, писао је Кирилу, саветујући му и молећи га да име светог Јована Златоуста упише у црквене диптихе,[25] тојест у књиге са именима светих. И сам Атик спадао је раније међу непријатеље Златоустове, али касније, уверивши се у невиност овог светог мужа, и увидевши свој грех према њему, покаја се. И ступивши после Арсакија на патријаршијски престо цариградски, он уписа име Златоустово у

диптихе и, докле год беше жив, саветоваше светом Кирилу у писмима да и он поступи тако исто. Али га он не послуша, не желећи потценити значај сабора, сазваног Теофилом[26] против светог Златоуста.

Исто тако и свети Исидор Пелусиот, - рођак светог Кирила -, дубоко стар, видећи негодовање многих против светог Кирила зато што Златоуста искључује из броја светих, писао му је са великом слободом, саветујући му да непристрасно расмотри разлоге свога гнева на невиног и светог мужа. "Пристрасност није далековидна, а мржња уопште ништа не види - писао је свети Пелусиот у једном од својих писама светом Кирилу. - Стога, ако желиш да будеш чист и од једног и од другог недостатка, немој изрицати непромишљене пресуде, него подвргавај дела праведном суду. Јер и Господ Бог, који зна све пре но што се збуде и учини, благоволи сићи с неба ка градовима који сагрешише и прогневише Га. Вика је, рече, у Содому и Гомору велика, и греси су њихови веома велики. Зато ћу сићи да видим еда ли све чине као што вика дође преда ме; ако ли није тако, да знам (1 Мојс. 18, 20-21). Овако поступи Свевидац, дајући нам пример да одмах не верујемо клеветничким речима, него да најпре сами испитамо и увидимо да ли је то тако као

што нам се прича. Стога и ти не треба да се гневиш, пошто претходно испиташ и нађеш да ствар због које се гневиш заиста заслужује гнев. Јер многи, који су с тобом били на Сабору у Ефесу, отворено негодују против тебе што се неправедно гневиш на невиног. Он је Теофилов сестрић, говоре они о теби, и подражава његову нарав, јер као што он јавно показа своје безумље, безразложно протеравши с престола светог и богољубљеног Јована, тако и ти радиш, потцењујући славу протераног, који се усто сада ни међу живима не налази".

У другом писму свети Исидор Пелусиот овако пише светом Кирилу: "Мене плаше примери из Божанског Писма и приморавају ме да говорим и пишем о ономе што је потребно. Јер, ако сам ја отац теби, као што ти кажеш, онда се бојим осуде која снађе старозаветног првосвештеника Илија што није карао своје синове који су грешили; а ако сам син теби, што знам да јесам, онда се плашим да ме не постигне казна која постиже Сауловог сина Јонатана зато што оца свога, који је тражио враџбине, не одврати од тога греха, а могао га је одвратити, нити учини оно што је могао учинити. Због тога он први би убијен у рату. Зато и ја, да не бих био осуђен, говорим теби оно што је корисно по тебе. И ти, да те Праведни Судија не би осудио, послушај

ме: одбаци гнев свој који имаш према мртвом, да не би смутио живу Цркву и раздор у њој изазвао".

И још на другом месту свети Исидор овако пише светом Кирилу: "Питаш ме о околностима под којима је божанствени муж Јован био изгнан. Но ја не желим да ти о томе подробно пишем, да не бих испао као човек који друге окривљује и осуђује, јер многобројне неправде према светитељу превршише сваку меру. Ја ћу те са неколико речи подсетити на нарав Египта коме си сусед:[27] он се одрече Мојсија, предаде се фараону, нанесе ране смиренима, озлоједи трудбенике, подиже градове и ускрати плату радницима.[28] Упражњавајући таква дела, Египат произведе на свет безаконог Теофила, који злато поштује као Бога:[29] он са својим једномишљеницима нанесе велике неправде светом Јовану, човеку богољубивом и Бога проповедајућем. Но, поред свега тога, дом Давидов се утврђује и умножава, а Саулов, као што видиш, изнемогава".

Таква беху писма светог Исидора Пелусиота светом Кирилу. Прочитавајући их, он стаде увиђати свој грех. Но особито га онда увиде, и потпуно се покаја, када би устрашен следећим виђењем. Он виде себе у неком месту, чудесно лепом и препуном неисказане радости. Ту он

виде прекрасне мужеве: Аврама, Исака и Јакова, и друге светитеље, старозаветне и новозаветне. Виде тамо и огроман пресветли храм, чију лепоту није у стању језик људски исказати, и чу у њему милозвучно појање многобројних гласова. Улазећи у храм и дивећи се срцем пуним миља лепоти и великољепију, Кирил угледа у неописаној слави Пречисту Владичицу Дјеву Богородицу, окружену мноштвом Анђела. Виде и светог Јована Златоуста где на почасном месту стоји близу Богородице, блистајући свечудесном светлошћу као анђео Божји, и држећи у руци књигу својих учења, док га многи дивни људи окружују као слуге његове. Сви ти људи беху наоружани, и као готови за напад. И када Кирил хтеде да припадне к ногама Богородице, да Јој се поклони, на њега полете свети Јован са оруженосцима што беху око њега, забрањујући му да се приближи Пречистој Матери Божјој и истерујући га из чудесног храма. Кирила спопаде страх и трепет видећи Јована где се љути на њега и изгони га из храма. Но утом он чу Пречисту Дјеву Богородицу где се заузима код Јована и моли га да опрости Кирилу и да га не истерује из храма, пошто се Кирил огрешио о њега не из злобе него из незнања. Но, Јован, као да не жељаше да опрости Кирилу. Тада Пресвета

Богородица рече Јовану: Опрости му мене ради, пошто се он много потруди око чествовања мене, и прослави ме међу људима и назва Богородицом. - Када Пречиста Богородица изговори ове речи, Јован се одмах умири и одговори Богородици: Ради Твога заузимања, о Владичице, праштам му. - И пришавши Кирилу пријатељски, он га загрли и целива. И тако се они измирише један с другим у виђењу.

После овог виђења свети Кирил се стаде силно кајати, и себе осуђивати, и себе презирати што је толико времена безразложно држао гнев против тако великог угодника Божјег. И одмах сазва све епископе египатске, и устроји велико празновање у част светог Јована Златоуста, и записа овог божанственог учитеља васељене у црквеним књигама међу великим светитељима. И тако би уклоњена мрља са светости блаженог Кирила, пошто сама Пречиста Богородица уништи непријатељство међу слугама Својим. И од тога доба, па све до краја свога живота на земљи, свети Кирил величаше светог Златоуста.

Остало време свога живота свети Кирил проведе у великом богоугодништву, старајући се не само о свом спасењу него и о спасењу многих, и упућујући их на прави пут. Причају о оваквом доживљају из живота светог угодника Божјег Кирила. У Доњем Египту живљаше неки старац,

познат по свом светом животу. Но као човек прост и неук, он по незнању свом говораше да је Мелхиседек[30] Син Божји. О таком умовању његовом би обавештен свјатјејши Кирил, и он призва к себи тог старца. Но знајући да старац чини чудеса, и да му Бог испуњује сваку молбу, - а да о Мелхиседеку он мисли неправилно само по својој простоти, - патријарх употреби оваку мудрост, да би га извео на прави пут. Кротко се обраћајући старцу, он му рече: Аво, молим те, помози ми да решим једну недоумицу: с једне стране, расуђивање ме доводи до закључка да је Мелхиседек Син Божји, а с друге - нешто ми говори да то није тачно него је он обичан човек и архијереј Божји. И ето, ја се налазим у сумњи поводом тога, и не знам чему да се приклоним. Стога сам те нарочито позвао, да се помолиш Богу, јер ће теби открити Бог истину о томе, па ћеш ме ти обавестити. - Уздајући се у свој богоугодни живот, старац смело одговори светом Кирилу: Дај ми, владико, бар три дана, и ја ћу о овоме упитати Бога, па ћу те извести о ономе што ми буде откривено.

Старац оде у своју келију и, затворивши се у њој на три дана, он се мољаше Богу да му открије истину о Мелхиседеку. И добивши мољено, он дође к светоме Кирилу и рече му: Мелхиседек је човек, а не Син Божји. Патријарх

га упита: Откуда знаш, оче? Он му одговори: Бог ми показа све Патријархе, сваког посебно; и ја видех све Патријархе како пролазе испред мене од Адама па до Мелхиседека. И Анђео ми рече: Ето, то је Мелхиседек. Буди уверен, владико, да је заиста тако.

Свети Кирил се веома обрадова што спасе душу тога старца и, заблагодаривши, отпусти га. Отишавши, старац стаде проповедати свима, да је Мелхиседек човек, а не Син Божји. Тако мудро угодник Божји упути неуча на пут истине.

Пошто проведе на александријском патријаршком престолу тридесет и две године, и за своје време потпуно очисти Цркву Христову од јереси, и написа много душекорисних књига, свети Кирил се упокоји у Господу, 27. јуна 444. године. При исходу његовом присуствоваше сама Пречиста Мати Божија, пошто Јој он верно послужи и јуначки се за чествовање Њено бори. И свети Кирил је прибројен светом Златоусту, да би заједно с њим у љубави која никад не престаје предстојао како Христу Богу тако и Пречистој Богоматери, са свима светима славећи и величајући Њу и рођеног од Ње истинитог Бога, у бесконачне векове, амин.

НАПОМЕНЕ:

1. Теофил био на патријаршијском престолу александријском од 385 - 412. г.
2. Св. Кирил патријарховао од 412. до 444. године.
3. Декије царовао од 249. до 251. године.
4. Фабијан пострадао јануара 250. године, и папски престо остао не попуњен све до јуна идуће године, пошто су жестока гоњења ометала извршење избора.
5. Св. Корнилије био папа у Риму од 251. до 252. године.
6. Синагога - јеврејска богомоља.
7. Подразумева се свети Александар, епископ Александријски од 312 - 328. год.
8. Теодосије II или Млађи царовао на Истоку од 408. до 450. године.
9. Нитријска Гора - на југу од Александрије, на западу од реке Нила, близу Либијске пустиње. Била омиљено обиталиште подвижника и пустињака.
10. Јелинима су се називали Грци. Но пошто су они били главни носиоци идолопоклоничког многобоштва, односно незнабоштва, то су се јелинима називали сви незнабошци уопште, ма које народности били.
11. Св. Сисиније патријарховао од 426. до 427. год.

12. Св. Атик патријарховао од 406. до 425. год.
13. Несторије био на цариградском патријаршијском престолу од 428. до 431. год.
14. Александријски епископ, свети Петар, виде у сну Господа који му се јавио са подераном ризом на Себи. Када га светитељ упита: "Господе, ко Ти подера ризу?" доби овакав одговор: "безумни и безакони Арије".
15. Тако се св. Кирил обратио Несторију у својој Ускршњој посланици 430. год.
16. Св. Кирил је написао две посебне расправе: једну - цару Теодосију Млађем, а другу - царицама Пулхерији и Евдокији. Пулхерија је била царева сестра, а Евдокија друга жена царева.
17. Целестин I био епископом у Риму од 422. до 432. год.
18. То јест патријарху антиохијском и патријарху јерусалимском.
19. Јован I, патријарх антиохијски, држао антиохијски престо од 423. до 440. године.
20. Комит - сапутник. Тако су се називала лица царева свите. У време о коме је реч, назив комит је постао почасним звањем, које се давало највишим високодостојницима царевине.

21. Јувеналије био на јерусалимском престолу од 420. до 458. године.
22. Луг духовни, на грчком Лимонар, - књига монаха Јована Мосха († 622. год.); написана почетком VII века; садржи кратка казивања о подвижницима Палестине, Египта и Сирије.
23. Налазила се у пустињи Јорданској, у близини Јордана и Мртвог мора.
24. Спомен преподобног Исихија, презвитера јерусалимског, празнује се Црквом у сирну суботу.
25. Диптисима су се називале дрвене, кошчане или металне дашчице, врвцама повезане међу собом, и служиле су код старих Грка и Римљана као подсетне књижице. У хришћанској Цркви се од најстаријих времена јављају као поменици, у које су се уписивала имена епископа, мученика и свих уопште светитеља.
26. Реч је о сабору под Дубом, недалеко од Халкидона, на коме је председавао Теофил, и на коме је свети Јован Златоуст био осуђен и свргнут 403. године.
27. Овде се говори о Александрији као да се налази ван граница старог Египта, јер је на самој обали Средоземног Мора и грчког је порекла.

28. Овде се указује на страшна злостављања, која су вршена у време египатских фараона над робовима - зидарима пирамида и других египатских здања и, између осталог, над Јеврејима. Изнуравани тешким радовима, они су били рђаво храњени и нису добијали никакву плату за свој труд.
29. Претходник Кирилов на александријском престолу, ујак његов Теофил, одликовао се користољубљем, као што се види из житија св. Јована Златоуста под 14. новембром.
30. Мелхиседек - цар Салимски, свештеник Бога вишњег, помиње се у Књизи Постања, гл. 14, ст. 18 (ср. Псал. 109, 3; Јевр. 5, 6.10; 6. 20; 7, 1.10. 11.15).

